

УДК 347.973:347.994

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2020.38.204137>

В. В. Сліпенюк, аспірант
помічник судді Малиновського районного суду м. Одеси
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Кафедра конституційного права та правосуддя
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна
e-mail: v.slipeniuk@gmail.com

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ОСОБИ НА ВИКОРИСТАННЯ В СУДОЧИНСТВІ РІДНОЇ МОВИ АБО МОВИ, ЯКУ ВОНА РОЗУМІЄ, В «МОВНОМУ» ЗАКОНІ УКРАЇНИ

Розкриття особливостей нормативного закріплення конституційного права особи на використання в судочинстві рідної мови або мови, яку вона розуміє, є важливим для з'ясування законодавчого забезпечення цього права. Існуючі дослідження у сфері нормотворчої діяльності держави, конституційних прав осіб та здійснення судочинства не надають чіткої відповіді на це питання з огляду на прийняття та набрання чинності Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Важливим є аналіз положень «мовного» Закону України щодо правового регулювання та забезпечення реалізації конституційного права особи на використання в судочинстві рідної мови або мови, яку вона розуміє, що давало б можливість теоретико-правового осмислення та подальшого удосконалення вітчизняного законодавства.

Ключові слова: рідна мова, мова, яку особа розуміє, судочинство, мова судочинства, стандарти державної мови.

Постановка проблеми. 28.02.2018 року Конституційний Суд України прийняв Рішення у справі за конституційним поданням 57 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України Закону України «Про засади державної мовної політики» від 3 липня 2012 року № 5029–VI. Цим судовим рішенням було встановлено неконституційність вищевказаного Закону, який визначав та регулював право особи на використання в судочинстві рідної мови або мови, яку особа розуміє, через недотримання конституційної процедури його розгляду та прийняття. Як наслідок, утворилась правова прогалина в сфері застосування мов в Україні через відсутність спеціального нормативно-правового акту.

Для вирішення цієї проблеми народними депутатами запропоновано на розгляд у парламенті багато відповідних проектів: «Про мови в Україні» (№ 5556 від 19.12.2016 року), «Про функціонування української мови як державної та порядок застосування інших мов в Україні» (№ 5669 від 19.01.2017 року), «Про державну мову» (№ 5670 від 19.01.2017 року), «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (№ 5670-д від 09.06.2017 року), «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення розвитку та використання мов національних меншин в Україні» (№ 6348 від 12.04.2017 року) та «Про загальні засади та принципи реалізації мовної політики в Україні» (№ 8550 від 04.07.2018 року). Однак, лише один із них – № 5670-д від 09.06.2017 року в подальшому став нормативним актом, який здійснює регулювання мовних відносин у нашій державі.

Враховуючи значимість конституційного права особи на використання в судочинстві рідної мови, або мови, яку особа розуміє, видається актуальним здійснити аналіз Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII щодо дотримання вищевказаного права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження права на використання рідної мови або мови, яку особа розуміє, в судочинстві було здійснено в працях таких учених, як І. А. Балюк, Ж. В. Васильєва-Шаламова, Т. М. Кузик, О. П. Кучинська, Р. М. Савчук та ін. Однак їхні наукові праці не містять теоретичних напрацювань щодо

правового регулювання цього права, яке до того ж останнім часом значно змінилось, що і зумовлює актуальність дослідження.

Метою статті є визначення специфіки правового регулювання та забезпечення реалізації конституційного права особи на використання в судочинстві рідної мови або мови, яку вона розуміє, у Законі України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Виклад основного матеріалу. Конституцією України, хоча й доволі опосередковано, але закріплено конституційне право особи на використання в судочинстві рідної мови або мови, яку вона розуміє. Як вбачається із норм вищевказаного акту, кожна особа наділена рівними конституційними правами й свободами та є рівною перед законом; не можуть бути визначені привілеї або обмеження за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками [1, ст. 10]. Також в Основному Законі України встановлено рівність всіх учасників судового процесу перед законом й судом як одна із засад здійснення судочинства [1, ст. 129]. Таким чином, з аналізу вказаних положень можна дійти висновку, що всі особи під час провадження судочинства наділені правом використовувати в ньому рідну мову чи мову, яку вони розуміють.

Підтвердженням цьому є норми Закону України «Про судоустрій та статус суддів», у якому закріплено, що правосуддя в Україні відправляється на принципі рівності всіх учасників судового процесу перед законом та судом, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних чи інших переконань, статі, етнічного й соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних й інших ознак [2, ст. 9]. Крім того, норми вищевказаного нормативного акту чітко встановлюють, що суди користуються державною мовою під час провадження судочинства й гарантують право громадян на використання ними в судовому процесі рідної мови або мови, якою вони володіють.

Попри це, норми Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (далі – Закону) у статті, яка присвячена застосуванню державної мови в судочинстві, взагалі не закріплюють конституційне право особи на використання в судочинстві рідної мови або мови, яку вона розуміє. Зокрема, вказується, що в судах України судочинство провадиться, а діловодство здійснюється державною мовою. У судовому процесі може бути використана інша мова, ніж українська, в порядку, який встановлений процесуальним законодавством й Законом України «Про судоустрій і статус суддів». Суди приймають та оприлюднюють рішення державною мовою у порядку, встановленому законодавством. Текст судового рішення створюється із врахуванням стандартів української мови [3, ст. 14].

Та чи означає це відсутність правового регулювання та захисту конституційного права особи на використання в судочинстві рідної мови або мови, яку вона розуміє, в новоприйнятому «мовному» законі? Однозначну відповідь на це вкрай непросте питання можна надати тільки після детального аналізу усіх норм, які визначені у даній статті, що й видається доцільним зробити надалі.

У ч. 1 ст. 14 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» вказано, що в судах України судочинство провадиться, а діловодство здійснюється державною мовою [3, ст. 14].

Як зазначається в ч. 1 ст. 9 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України) [4], ч. 1 ст. 10 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) [5], ч. 1 ст. 15 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) [6] цивільне, господарське, адміністративне судочинство провадиться державною мовою.

Крім того, в ч. 1 ст. 29 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) вказано, що суд складає процесуальні документи державною мовою [7]. Також, в ч. 3 ст. 74 Закону України «Про Конституційний Суд України» закріплено, що провадження у Суді провадиться державною мовою [8]. Натомість Кодекс України про адміні-

стративні правопорушення подібних норм, що регулюють мову відправлення правосуддя, взагалі не містить.

Щодо мови діловодства в судах України, варто зазначити наступне: згідно Інструкції з діловодства в місцевих та апеляційних судах України, затвердженій наказом Державної судової адміністрації України від 20 серпня 2019 року № 814, діловодство в суді ведеться державною мовою, крім випадків, передбачених законодавством України [9].

Таким чином, проаналізувавши ч. 1 ст. 14 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», можна дійти висновку про її відповідність положенням профільних нормативних актів, однак це джерело права закріплює конституційне право особи на використання в судочинстві рідної мови або мови, яку вона розуміє, тільки стосовно тих людей, для яких цією мовою є українська.

Вказане положення більшим чином регулює обов'язок використання української мови судом, а також «професійними» учасниками судового засідання (такими як адвокат, прокурор, спеціаліст, експерт) та іншими, які з метою реалізації власних повноважень зобов'язані вільно володіти державною мовою (суддя, секретар судового засідання).

Обов'язок дотримання вказаної норми зумовлений також забезпеченням права особи на доступ до правосуддя та подальшого виконання судового рішення чи його оскарження. Зміст даного твердження полягає в тому, що певні види судових рішень можуть бути оскаржені, а використання в суді нижчої інстанції іншої мови, ніж державна, може створити перешкоди суду вищої інстанції в дослідженні мотивів прийняття попереднього рішення.

Крім того, вимога оформлення судового рішення державною мовою необхідна для можливості подальшого його виконання, оскільки в більшості випадків суб'єктом забезпечення реалізації судового рішення є державні органи України.

Частиною другою ст. 14 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» визначено, що в судовому процесі може бути використана інша мова, ніж українська, у порядку, що встановлений процесуальним законодавством та Законом України «Про судоустрій і статус суддів» [3].

Згідно з ч. 3 та ч. 4 ст. 15 КАС України [6], ч. 3, 4 ст. 9 ЦПК України [4] та ч. 3, 4 ст. 10 ГПК України [5] суди користуються державною мовою у процесі адміністративного, цивільного, господарського судочинства й гарантують право учасників судового процесу на використання у судовому процесі рідної мови або мови, якою вони володіють. Учасники судового процесу, що не володіють чи в недостатній мірі володіють державною мовою, мають право робити заяви, надавати пояснення, виступати в суді та заявляти клопотання рідною мовою чи мовою, якою вони володіють, використовуючи у даному випадку послуги перекладачів в порядку, який встановлюється вищезазначеними процесуальними актами [10, с. 236].

Крім того, частини 3 та 4 статті 29 КПК України [7] встановлюють, що слідчий суддя, суд, прокурор, слідчий повинні забезпечувати учасників кримінального провадження, що не володіють або в недостатній мірі володіють українською мовою, правом давати показання, заявляти клопотання та подавати скарги, виступати в суді рідною або іншою мовою, якою вони володіють, використовуючи у даному випадку при необхідності послуги перекладачів у порядку, що визначений КПК України. Судові рішення, якими суд закінчує судовий розгляд по суті, мають надаватись сторонам кримінального провадження чи особі, щодо якої прийнято рішення щодо застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру, а також представнику юридичної особи, щодо якої відбувається провадження, в перекладі на їх рідну чи іншу мову, яку вони розуміють. Переклад інших процесуальних документів кримінального провадження, надання копій яких передбачається КПК України, провадиться виключно за клопотанням таких осіб. Переклад судових рішень й інших процесуальних документів кримінального провадження має бути засвідчений підписом перекладача [10, с. 236].

Закріплення рівності учасників конституційного провадження за мовною ознакою міститься також у Законі України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня

2017 року [8, ст. 74], який визначає, що учасники конституційного провадження, які не володіють державною мовою, повинні своєчасно заявити клопотання про участь в справі перекладача [10, с. 236].

Разом з тим, знову ж таки Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) схожих положень не містить.

Також, як вже зазначалось, ч. 3 ст. 12 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» закріплює, що суди користуються українською мовою у процесі судочинства й гарантують право громадян використовувати у судовому процесі рідну мову чи мову, якою вони володіють [2].

Проаналізувавши вищезазначені нормативно-правові акти, можна дійти висновку, що ч. 2 ст. 14 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» користуючись відсиланнями до інших профільних актів регулює й забезпечує конституційне право особи на використання в судочинстві рідної мови або мови, яку вона розуміє, не тільки для осіб, у яких такою мовою є українська, а й для усіх без винятку [3].

При цьому, дане положення хоч і передбачає право на використання іншої мови, однак враховуючи фундаментальне значення даного Закону для використання мов в Україні, необхідним, на нашу думку, є закріплення гарантій такого права. Необхідність забезпечення гарантій використання рідної мови, або мови, яку особа розуміє, в судочинстві ілюструє яскравий приклад відсутності в КУпАП норм, які б регулювали можливість залучення перекладача в даному виді судочинства.

Тобто, з метою недопущення порушення конституційних засад відправлення судочинства, з огляду на наявність прогалин в українському законодавстві, закріплення гарантій використання рідної мови або мови, яку особа розуміє, під час судового процесу є необхідністю.

Також під час проведення аналізу правового регулювання та забезпечення конституційного права особи на використання в судочинстві рідної мови або мови, яку вона розуміє, в Законі України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» варто звернути увагу на те, що в ньому відсутнє положення про використання в судочинстві регіональної мови, що порушує міжнародні зобов'язання України [3].

Так, Європейська хартія регіональних мов або мов меншин від 5 листопада 1992 року, яка ратифікована Україною, містить зобов'язання сторін належно забезпечувати здійснення правосуддя в судових округах, де живе значна кількість мешканців, які використовують регіональні мови чи мови меншин, під час розгляду кримінальних, цивільних та адміністративних справ за допомогою здійснення провадження регіональними мовами чи мовами меншин, гарантування й дозволу використовувати їх, а також подання документів і доказів із залученням при потребі усних та письмових перекладачів без додаткових витрат для таких осіб [11, ст. 9].

З огляду на викладене, виникає питання в закріпленні права осіб, які беруть участь в судовому процесі, вчиняти усні процесуальні дії та надавати письмові документи рідною мовою або мовою, яку вони розуміють.

Недотримання вказаних вище вимог може зумовити порушення принципів рівності та справедливості, оскільки в силу різних обставин особа, яка не володіє мовою судочинства, перебуває в менш сприятливій ситуації в порівнянні з іншими учасниками судового процесу.

Що стосується аналізу ч. 3 ст. 14 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» на предмет нормативного регулювання й дотримання конституційного права особи на використання в судочинстві рідної мови або мови, яку вона розуміє, то нею визначено, що суди приймають рішення й здійснюють їхнє оприлюднення українською мовою в порядку, що визначається законодавством. Текст судового рішення створюється із врахуванням стандартів української мови [3].

Майже усі процесуальні кодекси та Закон України «Про Конституційний Суд України» не містять норм щодо того, якою мовою ухвалюється та оприлюднюється судові

рішення та чи здійснюється переклад рішень, що ухвалені та оприлюднені державною мовою, на іншу мову з метою забезпечення дотримання конституційного права особи на використання в судочинстві рідної мови або мови, яку вона розуміє.

Виключенням є КПК України, в якому зазначається, що судові рішення, якими суд завершує судовий розгляд по суті, повинні надаватися сторонам кримінального провадження чи особі, відносно якої прийнято рішення щодо застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру, а також представнику юридичної особи, відносно якої відбувається провадження, в перекладі на їх рідну чи іншу мову, яку вони розуміють. Переклад інших процесуальних документів кримінального провадження, надання копій яких визначено КПК України, провадиться тільки за клопотанням вищевказаних осіб. Переклад судових рішень та інших процесуальних документів кримінального провадження має бути засвідчений підписом перекладача [7, ст. 29].

Таку ситуацію юридичного регулювання слід визначити як прогалину, адже особа під час відправлення судочинства у цивільних, адміністративних, господарських справах, справах про адміністративні правопорушення та під час здійснення конституційного судочинства не має змоги з посиланням на конкретну норму реалізувати своє конституційне право на використання в судочинстві рідної мови або мови, яку особа розуміє, шляхом отримання перекладу судових рішень. Все це негативно впливає на законність та справедливість провадження судочинства, а також перешкоджає особі в реалізації свого конституційного права на оскарження судового рішення (вироку, ухвали, постанови).

Цікавою новелою Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» є те, що текст судового рішення має бути створений із врахуванням стандартів української мови. Цей нормативний акт не тлумачить поняття «стандарту державної мови». Та, хоча й опосередковано, це питання знаходить своє відображення у постанові Кабінету Міністрів України «Деякі питання Національної комісії зі стандартів державної мови» від 6 листопада 2019 р. № 911. Пункт 1 частини 4 цього документу вказує, що до стандартів державної мови відносяться правопис української мови та зміни до нього, українська термінологія, а саме правнича, стандарти транскрибування і транслітерації [12].

Разом з тим, як було з'ясовано, хоч більшість актів, які визначають здійснення судочинства, поки що не закріплюють порядок перекладу судових рішень та інших процесуальних документів, КПК України все-таки його визначає. Вказана норма в контексті конституційного права особи на використання в судочинстві рідної мови або мови, яку вона розуміє, є неповною, оскільки необхідним для забезпечення вищевказаного права при перекладі судових рішень та інших процесуальних документів є також дотримання правопису, термінології та стандартів транскрибування і транслітерації мови, яка для особи є рідною, або яку вона розуміє. Вирішення проблеми якісного перекладу можливе за умови залучення перекладачів з високим рівнем кваліфікації, в тому числі – з володінням хоча б базовим рівнем юридичних знань.

Отже, проаналізувавши ч. 3 ст. 14 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», можна дійти до висновку, що вона так само, як і частина 1 цієї статті, закріплює конституційне право особи на використання в судочинстві рідної мови або мови, яку вона розуміє, лише стосовно тих осіб, для яких такою мовою є українська.

При цьому доповнення вказаної норми вимогами щодо дотримання правопису, термінології, стандартів транскрибування та транслітерації при перекладі з мови судочинства покликане суттєвим чином покращити якість сприйняття та розуміння юридичних аспектів учасником судового процесу, який не володіє українською мовою.

Висновки і пропозиції. Проаналізувавши норми, що закріплені в ст. 14 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» щодо регулювання мовних відносин під час здійснення судочинства, можна дійти висновку, що вони опосередковано здійснюють нормативне регулювання та забезпечення конституційного права особи на використання в судочинстві рідної мови або мови, яку вона розуміє. Крім

того, виявлено низку недоліків, що ускладнюють реалізацію цього права, а також створюють перешкоди для здійснення законного і справедливого судочинства в цілому. Так, в «мовному» Законі відсутні норми про переклад судових рішень та інших процесуальних документів на рідну мову або мову, яку особа розуміє, з використанням стандартів такої мови, не закріплено положення про використання під час здійснення судочинства регіональної мови та конкретні способи реалізації права на використання в судочинстві рідної мови, або мови, яку особа розуміє.

З огляду на вищезазначене, видається доцільним запропонувати шановному науковому товариству власну редакцію статті 14 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»:

«Стаття 14. Застосування державної мови в судочинстві

1. У судах України судочинство провадиться, а діловодство здійснюється державною мовою.

2. У судовому процесі може бути використано іншу мову, ніж українська, в порядку, встановленому процесуальним законодавством України та Законом України «Про судоустрій і статус суддів». Право учасників судового процесу користуватись під час судового процесу рідною мовою або мовою, яку вони розуміють, гарантується.

3. Особам, які беруть участь у розгляді справи в суді, надається право вчиняти усні процесуальні дії, а також подавати документи і докази рідною мовою або іншою мовою, яку вони розуміють, із залученням перекладача.

4. Суди ухвалюють рішення та оприлюднюють їх державною мовою в порядку, встановленому законодавством. Текст судового рішення створюється із урахуванням стандартів державної мови. За клопотанням особи судові рішення та інші процесуальні документи можуть бути надані їй у перекладі на рідну мову або мову, яку особа розуміє, що повинен провадитись із урахуванням стандартів відповідної мови».

Насамкінець хотілося б висловити сподівання, що пропозиції, висвітлені в даній науковій публікації, не залишаться поза увагою не завжди пильного ока законодавчого органу нашої країни.

Список використаної літератури

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 31. Ст. 545.
3. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 21. Ст. 81.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40-41, 42. Ст. 492.
5. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 6. Ст. 56.
6. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35-36, № 37. Ст. 446.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-10. № 11-12, № 13. Ст. 88.
8. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 р. № 2136-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 35. Ст. 376.
9. Інструкція з діловодства в місцевих та апеляційних судах України: Наказ Державної судової адміністрації України від 20 серпня 2019 року № 814. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0814750-19>
10. Сліпенюк В. В. Правове забезпечення права на використання в судочинстві рідної мови або мови, яку особа розуміє. Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. 2018. Том № 23. № 1(32). С. 230-240
11. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин від 05.11.1992 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_014.
12. Деякі питання Національної комісії зі стандартів державної мови: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 листопада 2019 р. № 911. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/911-2019-%D0%BF>.

References

1. The Constitution of Ukraine № 254к/96-ВР (1996, June 28) Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny № 30, 141 [in Ukrainian].
2. Law of Ukraine on the Judiciary and Status of Judges № 1402-VIII (2016, June 02) Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny № 31, 545 [in Ukrainian].
3. Law of Ukraine on ensuring the functioning of the Ukrainian language as a state language № 2704-VIII (2019, April 25) Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny № 21, 81 [in Ukrainian].
4. The Code of Civil Procedure of Ukraine № 1618-IV (2004, March 18) Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny № 40-42, 492 [in Ukrainian].
5. Commercial Procedure Code of Ukraine № 1798-XII (1991, November 06) Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny № 6, 56 [in Ukrainian].
6. Code of Administrative Procedure of Ukraine № 2747-IV (2005, July 06) Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny № 35-37, 446 [in Ukrainian].
7. The Criminal Procedure Code of Ukraine № 4651-VI (2012, April 13) Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny № 9-13, 88 [in Ukrainian].
8. Law of Ukraine on the Constitutional Court of Ukraine № 2136-VIII (2017, July 13) Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny № 35, 376 [in Ukrainian].
9. Instruction in record keeping in local and appellate courts of Ukraine № 814 (2019, August 20) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0814750-19> [in Ukrainian].
10. Slipeniuk V. V. (2018) Legal support of the right to use the mother tongue or language, which person understands, in the judicial proceeding. Visnyk ONU imeni I. I. Mechnykova, 1(32) [in Ukrainian].
11. European Charter for Regional or Minority Languages (1992, November 05). URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_014 [in Ukrainian].
12. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine Some questions of the National Commission on State Language Standards № 911 (2019, November 06) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/911-2019-%D0%BF> [in Ukrainian].

Стаття надійшла 15.05.2020 р.

В. В. Слипеньюк, аспірант
помічник судьи Малиновского районного суда г. Одессы
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова
Кафедра конституционного права и правосудия
Французский бульвар, 24/26, Одесса, 65058, Украина
e-mail: v.slipeniuk@gmail.com

КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО ЛИЦА НА ИСПОЛЬЗОВАНИЕ В СУДОПРОИЗВОДСТВЕ РОДНОГО ЯЗЫКА ИЛИ ЯЗЫКА, КОТОРЫЙ ОНО ПОНИМАЕТ, В «ЯЗЫКОВОМ» ЗАКОНЕ УКРАИНЫ

Резюме

В статье автор исследует нормы о возможности использования при осуществлении судопроизводства родного языка или языка, который лицо понимает, и обеспечения реализации конституционного права лица на использование в судопроизводстве родного языка или языка, который оно понимает. Особое внимание уделяется выявлению недостатков, которые негативно влияют на нормативно-правовое закрепление и реализацию указанного конституционного права и ограничивают его. Приводятся предложения по совершенствованию правового регулирования и обеспечения реализации конституционного права лица на использование в судопроизводстве родного языка или языка, который оно понимает, в новом Законе Украины «Об обеспечении функционирования украинского языка как государственного».

Ключевые слова: родной язык, язык, который лицо понимает, судопроизводство, язык судопроизводства, стандарты государственного языка.

V. V. Slipeniuk, Postgraduate
Assistant of the Judge in Malinovsky District Court of Odessa
Odessa National I. I. Mechnikov University
the Department of Constitutional Law and Justice
Frantsuzskiy Boulevard, 24/26, Odessa, 65058, Ukraine
e-mail: v.slipeniuk@gmail.com

THE PERSON'S CONSTITUTIONAL RIGHT TO USE THE MOTHER TONGUE OR LANGUAGE THAT THE PERSON UNDERSTANDS IN THE LEGAL PROCEEDINGS, IN ACCORDANCE WITH THE «LANGUAGE» LAW OF UKRAINE

Summary

The purpose of the article is to analyse the legal regulation and ensure the realization of the constitutional right to use in the legal proceedings the mother tongue or language that the person understands, in the newly adopted Law of Ukraine «On ensuring the functioning of the Ukrainian language as a state language».

The existing research in the sphere of state-making activity of the state, constitutional rights of persons and the exercise of justice does not clearly and completely reveal the legislative support of the peculiarities of normative fixing of a constitutional right to use in the legal proceedings the mother tongue or language that the person understands, given the relatively recent adoption and entry into force by the Law of Ukraine «On ensuring the functioning of the Ukrainian language as a state language».

Author analysed the norms on the possibility of usage the mother tongue or language that the person understands while conducting the legal proceedings and on ensuring the realization of the person's constitutional right to use the mother tongue or language that the person understands in the legal proceedings.

The author is devoted to identification of the deficiencies that negatively impact on the legal regulation and realization of constitutional right to use in the legal proceedings the mother tongue or language, which person understands and limit it.

In particular, the author specified that there are no provisions in the new «language» law for the translation of court decisions and other procedural documents into the regional language, the mother tongue or language that the person understands, using the standards of such language. Neither there are no provisions on the use of regional language and specific ways of realization of the constitutional right to use the mother tongue or language that the person understands, using their standards.

Suggestions are made to improve the legal regulation and ensure the realization of person's constitutional right to use the mother tongue or language that the person understands in the legal proceedings in the new Law of Ukraine «On ensuring the functioning of the Ukrainian language as a state language».

Keywords: mother tongue, language that the person understands, legal proceedings, language of legal proceedings, standards of state language.